

P-05-1045 Dylai penderfyniadau ar y cyd ac adolygu cynlluniau gofal iechyd meddwl misol fod yn ofyniad cyfreithiol

Y Pwyllgor Deisebau | 15 Rhagfyr 2020
Petitions Committee | 15 December 2020

Cyfeirnod: RS20/14409-6

Rhif y ddeiseb: P-05-1045

Teitl y ddeiseb: Dylai penderfyniadau ar y cyd ac adolygu cynlluniau gofal iechyd meddwl misol fod yn ofyniad cyfreithiol.

Geiriad y ddeiseb: Ar 27 Awst 2020, lladdodd ein Bronwen annwyl ei hun ar ôl brwydr hir gyda'i hiechyd meddwl. Rydym ni, fel teulu, wir yn credu y gallai hynny fod wedi cael ei atal. Yn ystod 6 mis olaf ei bywyd, dirywiodd iechyd meddwl Bronwen yn sylweddol. Gwnaeth sawl ymdrech i ladd ei hun, gan roi ei hun mewn sefyllfaoedd peryglus yn rheolaidd. Roedd Bronwen mewn anobaith—nid oedd ei chynllun gofal yn addas at y diben ac roedd hi a'r teulu'n erfyn ar i rywbeth newid.

Gwnaethom ni, a Bronwen hithau, erfyn ar i rywun wrando arnom. Cawsom ein hanwybyddu.

Rydym yn ymdrechu am benderfyniadau ar y cyd ac adolygiadau rheolaidd o gynlluniau gofal a thriniaeth iechyd meddwl. Rydym hefyd yn galw am gyfle i'r berthynas agosaf gyfrannu i'r adolygiadau hynny. Mae canllawiau presennol NICE yn nodi bod penderfyniadau ar y cyd yn hanfodol er mwyn diwallu anghenion y claf.

Mae NICE yn nodi bod penderfyniadau ar y cyd yn bwysig er mwyn:

- trefnu bod dewisiadau gwahanol ar gael i'r claf ac i'r rhain gael eu trafod yn agored.

- trefnu i'r penderfyniad terfynol gael ei wneud ar y cyd gan y gweithiwr iechyd proffesiynol a'r claf.
- helpu gweithwyr iechyd a gofal cymdeithasol proffesiynol i addasu'r gofal neu'r driniaeth yn ôl anghenion yr unigolyn.

Nid felly y bu hi yn achos Bronwen. Mae penderfyniadau ar y cyd yn HANFODOL i gleifion gael y gofal gorau sydd wedi'i addasu yn ôl eu hanghenion unigol.

1. Cefndir

Cynllunio Gofal a Thriniaeth

Mae Rhan 2 o Fesur Iechyd Meddwl (Cymru) 2010 yn rhoi'r hawl i bawb sy'n derbyn gwasanaethau iechyd meddwl eilaidd gael Cynllun Gofal a Thriniaeth.

Caiff yr Egwyddorion Arweiniol eu nodi yn y Cod Ymarfer ar gyfer Rhannau 2 a 3. Mae chwech i gyd ac maent fel a ganlyn;

- Dylai cleifion a'u gofalwyr gael cyfrannu at gynllunio, datblygu a chyflawni gofal a thriniaeth cymaint â phosibl.
- Cydraddoldeb, urddas ac amrywiaeth
- Mae cyfathrebu clir o ran iaith a diwylliant yn hanfodol i sicrhau bod cleifion a gofalwyr perthnasol yn gallu cyfrannu mewn ffordd wirioneddol, a'u bod yn cael y gofal a'r driniaeth orau bosibl.
- Dylai gofal a thriniaeth fod yn gynhwysfawr a chyfannol, a chanolbwyntio ar yr unigolyn
- Dylai'r gwaith o gynllunio gofal a thriniaeth fod yn gymesur â'r angen a'r risg
- Dylai gofal a thriniaeth gael eu hintegreiddio a'u cydgysylltu

Mae'r Cod Ymarfer yn datgan yn glir y dylai gweithwyr proffesiynol geisio cynnwys cleifion a'u gofalwyr mor llawn â phosibl yn eu gofal a'u triniaeth.

Mae dyletswydd ar y cyd ar Fyrddau Iechyd Lleol ac Awdurdodau Lleol i weithredu Rhan 2 o Fesur Iechyd Meddwl (Cymru) 2010. Mae'r Cod Ymarfer cysylltiedig yn nodi hawliau'r claf, gan gynnwys;

- **asesiad cyfannol** o'i anghenion iechyd a gofal cymdeithasol
- cytuno ar **gynllun gofal a thriniaeth ysgrifenedig** gyda phawb sy'n ymwneud â darparu gofal y claf
- **dyrannu Cydlynnydd Gofal** i fod yn brif gyswllt pwynt, ac yn gyfrifol am weithio gyda'r claf i gytuno ar gynllun gofal a thriniaeth
- **monitro ac adolygu** cynllun gofal a thriniaeth y claf. Mae gan y Cydlynnydd Gofal gyfrifoldeb parhaus am fonitro gweithrediad y cynllun, gan gynnwys asesu anghenion a risgiau iechyd meddwl y claf yn barhaus, a sicrhau bod gwasanaethau'n cael eu darparu fel y cytunwyd. Mae'n ddyletswydd i gynnal adolygiad ffurfiol o leiaf unwaith y flwyddyn. Dywed y Cod Ymarfer y dylai "adolygiadau fod yn seiliedig ar anghenion" ac y gall y claf, y gofalwr neu'r darparwr gwasanaeth ofyn amdanynt, yn ogystal â'r Cydlynnydd Gofal.

Mae gan **Hafal** gyhoeddiadau manwl ar Gynllunio Gofal a Thriniaeth.

Nid yw Llywodraeth Cymru wedi ymateb i lythyr y Pwyllgor.

Gwneir pob ymdrech i sicrhau bod y wybodaeth yn y papur briffio hwn yn gywir adeg ei gyhoeddi. Dylai darllenwyr fod yn ymwybodol nad yw'r papurau briffio hyn yn cael eu diweddarau o reidrwydd na'u diwygio fel arall i adlewyrchu newidiadau dilynol.